

højde for de komplikationer, der sker på grund af regeringskonferencen.

Jeg spurgte økonomiministeren tidligere på dagen, om hun vil garantere, at der kommer en folkeafstemning om regeringskonferencen, hvis den indvirker på den danske undtagelse, og jeg forstod hendes svar sådan, at det gav hun faktisk tilsagn om, hvad hun jo naturligvis også måtte gøre, for undtagelserne tilhører jo ifølge statsministeren befolkningen.

Men der kommer jo så spørgsmålet om fortolkningen af den danske undtagelse. Efter min opfattelse indebærer den jo, at vi også er undtaget fra social harmonisering, harmonisering af skatte- og finans-, arbejdsmarkeds- og sociallovgivning, og hvis det bliver inddraget under flertalsafgørelser på regeringskonferencen, hvad meget jo desværre tyder på, ja, så har man altså også et spørgsmål om forholdet til den danske undtagelse i forhold til den nye traktat.

Så jeg vil opfordre til, at man tager disse her spørgsmål om grundloven og om forholdet til den danske undtagelse på regeringskonferencen meget alvorligt. Og det indebærer faktisk, at man må arbejde med en helt anden tidsplan, tror jeg, end den, statsministeren regnede med, da han talte til Socialdemokratiets kongres, og da han holdt sin åbningstale her for en måneds tid siden i Folketinget. Da var det lige ved at gå lige lovlig hurtigt.

Nu får vi så en debat om det med regeringskonferencen senere, ikke i den her måned, men så vidt jeg husker den 4. december, og da kan vi så komme lidt dybere ned i den her problematik, håber jeg, men jeg synes, jeg ville gøre opmærksom på, at det problem står vi altså over for, og at det kræver meget mere tid, tror jeg, end regeringspartierne havde forestillet sig, hvis det skal gå ordentligt og demokratisk til.

Og det hænger altså også sammen med vores ønske om den her uvildige redegørelse. Men vi får så mulighed for både i Europaudvalget og under den debat om regeringskonferencen den 4. december at komme mere til bunds i det. Og så tror jeg også, at forståelsen – også hos et flertal i Europaudvalget – for, at det måske alligevel ikke var helt så tosset, det Enhedslisten her havde foreslået, vil komme til veje undervejs.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen): Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Europaudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 3:

Forslag til folketingsbeslutning om overholdelse af de fire danske EU-undtagelser.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Søren Kolstrup (EL).

(Fremsat 7/10 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg må sige til start, at regeringen agter at efterleve de danske EU-forbehold med stor omhu, som vi har gjort det hidtil, og i anledning af de bemærkninger, som hr. Keld Albrechtsen netop har gjort om de danske forbehold, ønsker jeg at slå dette fast.

Ingen regeringskonferencer eller de tidsforskydninger, hr. Albrechtsen talte om, rækker ved den ganske enkle kendsgerning, at vi skal til folkeafstemning, hvis de danske forbehold skal væk. Og vi skal til folkeafstemning, hvis der er tale om at overlade beføjelser, der tilkommer rigets myndigheder, til mellemfolkelige organisationer. Det er så utrolig enkelt; det er det før denne debat, og det er det efter denne debat.

Regeringen har redegjort for indholdet og betydningen af de danske forbehold. Forsvarsforbeholdet har været behandlet i Udenrigsministeriets notater, fremsendt til Europaudvalget og Udenrigspolitisk Nævn den 20. juli i år. Forbeholdet om retlige og indre anliggender har været behandlet i et notat af 5. oktober i år, fremsendt til Europaudvalget den 7. oktober. Jeg henviser til notaterne. Spørgsmålet er i øvrigt også drøftet her i salen i forbindelse med

den europapolitiske forespørgselsdebat den 13. oktober.

Jeg har ikke noget at tilføje til denne debat, men vil kun understrege, at regeringen selvfølgelig vil efterleve Folketingets opfordring til regeringen, som fremgår af vedtagelsen den 13. oktober. Det indebærer bl.a., at regeringen vil følge udviklingen i EU-samarbejdet nøje og sikre en åben debat om EU's politik inden for flygtninge- og asylspørgsmålet samt krisestyring og den europæiske forsvarsdimension.

Vi vil foretage en samlet vurdering af, hvordan Danmark skal forholde sig i den videre udvikling af samarbejdet i EU på disse områder, når der tegner sig resultater af drøftelserne. Og vi vil sikre en aktiv dansk deltagelse i alle drøftelserne i EU under fuld respekt for de danske forbehold.

På den baggrund siger det sig selv, at regeringen ikke kan støtte beslutningsforslaget.

Jacob Buksti (S):

Det beslutningsforslag, vi skal tage stilling til i dag, handler om de danske forbehold. Forslagsstillerne synes åbenbart, at forbeholdene skal markeres med fodnoter. Jeg ved ikke, hvor de fodnoter skulle optræde herne – foroven eller forneden, eller hvad ved jeg.

Socialdemokratiet er af den opfattelse, at forbeholdene skal respekteres, det skal der ikke herske nogen tvivl om. Men Socialdemokratiet har også tillid til, at regeringen følger dette til punkt og prikke.

Så sent som for et par uger siden havde vi en forespørgselsdebat, nr. F 8, her i Tinget om de fire danske forbehold, så vi har allerede brugt adskillige timer på at diskutere den sag.

Jeg vil godt henvise til den vedtagelse, som Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, CD og Det Radikale Venstre stod bag. Vedtagelsen forpligter regeringen til, og jeg citerer: »...at sikre en aktiv dansk deltagelse i alle drøftelserne i EU under fuld respekt for de danske forbehold.« Fuld respekt for de danske forbehold. Klarere kan det ikke siges, og en bedre garanti kan man ikke få. Der er ikke brug for fodnoter eller andre ligegyldige bureaukratiske manøvrer.

På Socialdemokratiets vegne skal jeg derfor meddele, at vi ikke kan støtte forslaget.

Jens Rohde (V):

Når man nu læser bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B 3, er det jo ikke særlig van-

skeligt at forestille sig forslagsstillerne, og måske også andre EU-modstanderes, reaktion, når jeg nu fortæller, at Venstre ikke kan støtte forslaget fra Enhedslisten.

Man bruger jo nærmest nogle avisudtalelser fra Venstres formand som løftestang for det her forslag. Det kan jeg så have en vis forståelse for, og jeg vil da også godt slå fast, at i Venstre ønsker vi ikke, at der skal files med de danske forbehold. Ingen skal være i tvivl om, at vi helst ser forbeholdene fjernet helt og hurtigst muligt. Forbeholdene skader Danmarks sag og sætter jo Danmark i nogle fuldstændig absurde situationer. Men man skal heller ikke være i tvivl om, at afskaffelsen af forbeholdene skal ske gennem fordøren og ikke ad bagdøren.

Efter topmødet i Köln opstod der jo tvivl om, hvorvidt der var overensstemmelse mellem den danske regerings deltagelse i beslutningerne på topmødet og det danske forsvarsforbehold. Og en sådan tvivl kunne vi i Venstre naturligvis ikke sidde overhørig. Derfor var der også en berettiget grund til at markere, at forbeholdene naturligvis skal respekteres, uanset om man er imod, eller om man er for.

Venstre har derfor med interesse gennemgået regeringens juridiske notat af 20. juli. Og af det notat fremgår det jo klart, at det danske forsvarsforbehold omfatter alle formelle retsakter, men at deltagelsen i politiske drøftelser og vedtagelser og erklæringer i f.eks. Det Europæiske Råd ikke er omfattet af forbeholdet.

Den juridiske vurdering må vi henholde os til og antage, at regeringen naturligvis har givet os de korrekte oplysninger. På den baggrund kan vi så også konstaterer, at det danske forbehold er overholdt på topmødet i Köln.

Straks vanskeligere bliver det, når vi så skal vurdere, hvorvidt de enkelte retsakter har indvirkning på forsvarsområdet; her ligger jo et afgrænsningsproblem. Men det mener vi i Venstre at vi politisk skal tage hånd om fra sag til sag.

I Venstre accepterer og anerkender vi regeringens juridiske vurdering og ser altså på det foreliggende grundlag ikke, at det tjener noget formål, at den danske regering skal markere de danske undtagelser til topmødeerklæringerne. Men det skal også siges, at det sandelig må være en sælsom oplevelse for regeringen at skulle sidde med den politiske kvababelse i Bruxelles, hver gang vi nærmer os forbeholdene. Og her synes vi selvfølgelig regeringen skulle melde klart ud, hvad alle jo godt ved den

mener, nemlig at forbeholdene skal væk alle som ét. Fortæl dog befolkningen ærligt og redeligt, hvad man vil, og at den nuværende situation er uholdbar. Så kunne vi også få nogle mere rene politiske linjer.

Venstre vil af med forbeholdene; det skal selvfølgelig ske ad fordøren, så langt er vi enige med forslagsstillerne, men vi kan ikke støtte B 3 om en ny fodnotepolitik, når vi kan konstatere, at de juridiske aspekter er overholdt.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes unægtelig, det er interessant at følge Venstres udvikling i denne her sag. I bemærkningerne har vi jo citeret Venstres formand, som kom med det meget fornuftige og regelrette forslag, at når man berørte undtagelserne på topmøderne, så skulle man anbringe en fodnote i konklusionerne. Det ville udenrigsministeren også, vil jeg gerne sige til hr. Jacob Buksti, sagtens kunne sørge for en teknisk formel for, og det kan ministeren bekræfte, det er ikke noget problem.

Men så vil jeg godt stille et spørgsmål til Venstres ordfører. Når nu vi kommer til det næste topmøde i Helsinki her til december, så bliver der jo formentlig truffet beslutning om oprettelse af en politisk komité – en klar indvirkning på undtagelserne. Men betyder hr. Rohdes indlæg nu i dag, at så gælder hr. Anders Fogh Rasmussens tilsagn om, at respekt for undtagelserne skal markeres på topmødet med fodnoter, ikke, så gælder hr. Anders Fogh Rasmussens flotte erklæringer ikke længere? Så er Venstre ikke længere at finde? Så er Venstre at finde i fifleriets brigade sammen med de andre fiflere. Jeg lagde jo mærke til, at hr. Rohde nu også havde antaget den dér teori om, at topmødeerklæringer ikke er omfattet af undtagelsen, selv om undtagelsen direkte henviser til topmødebeslutninger.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Hr. Rohde forsøger selvfølgelig ikke at bortforklare, at Venstres formand den 17. august er citeret af Ritzaus Bureau for at sige de ting, som fremgår af bemærkningerne. Men hr. Rohde sagde så, at det, der bragte Venstre på ret kurs igen i forhold til de andre tilhængerpartier, var det juridiske notat, som er udarbejdet af regeringen, af 20. juli. Vil det så sige, at Venstre ikke havde gjort sig den overvejelse at læse notatet

mellem den 20. juli og den 17. august, men at man sådan pludselig finder notatet eller bliver gjort opmærksom på, at der ligger noget her, prøv lige at kigge lidt på det? Er det ikke en søforklaring? Er sandheden i virkeligheden ikke en helt anden, nemlig at der selvfølgelig, efter at Venstres formand den 17. august går ud med den her klare melding, fornuftige melding, bliver afholdt en eller anden form for sammenkomst mellem de sædvanlige tilhængerpartier, hvor tingene bliver sat på plads, og hvor man finder ud af, at sådan nogle uenigheder blandt de partier kan man selvfølgelig ikke have i offentligheden, for det kunne jo skabe noget flimmer, som man ikke vil have? Er det ikke sådan noget lignende, der er sket, frem for den søforklaring, hr. Jens Rohde forsøger at give udtryk for her i dag?

(Kort bemærkning).

Jens Rohde (V):

Ja, det var jo ventet, men jeg kan sige til både hr. Keld Albrechtsen og til hr. Kristian Thulesen Dahl, at uanset hvordan og hvorledes man fortolker mine udtalelser kontra hr. Anders Fogh Rasmussens udtalelser, så er der altså her en ganske klar tilkendegivelse og en juridisk vurdering fra regeringen, som vi nødvendigvis må henholde os til. Og her kan vi altså konstatere igen, at Det Europæiske Råd ikke er omfattet af forbeholdet, sådan som regeringen fremlægger det, og det må vi naturligvis tage til efterretning. Og vi stoler selvfølgelig på, at regeringen i denne her sag har givet os de korrekte oplysninger.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu vil jeg godt spørge hr. Rohde, hvad der egentlig var hensigten med Venstres melding om de dér fodnoter.

Jeg havde opfattet det sådan, at Venstres synspunkt var, at det var uheldigt med disse fiflerier med undtagelserne, for så kunne unionsmodstanderne kritisere det, der foregik. Derfor var det bedre, at man gik efter en folkeafstemning for at få afskaffet undtagelserne, end at man forsøgte at file dem væk ved hjælp af fifleri.

Det var et klart og sammenhængende synspunkt. Det forstod jeg var Venstres synspunkt. Og når man bl.a. var bekymret over fifleriet, så var det netop, fordi der jo blev lavet en topmø-

debeslutning i juni, som også hr. Rohde henviste til.

Nu hævder hr. Rohde så, at topmødet slet ikke er omfattet af undtagelsen.

Jamen er hr. Rohde ikke opmærksom på, at topmødet er der direkte henvist til i formuleringen af den danske undtagelse – det kan udenrigsministeren bekræfte – og at det jo vil efterlade et indtryk af et kolossalt fifleri, at en henvisning til topmødet, som udtrykkelig står i selve undtagelsen, nu bliver bortfortolket?

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

En kort bemærkning er på 1 minut!

Hr. Kristian Thulesen Dahl.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg vil godt spørge hr. Jens Rohde, hvad det er, der gør, at Venstre ikke gør sig bekendt med det juridiske notat inden en så bastant melding?

Altså det er da ikke en ligegyldig melding at gå ud og have et slagsmål mellem to førende EU-tilhængere om, hvorvidt forbeholdene bliver respekteret. Jeg vil spørge hr. Jens Rohde: Hvad var det, der forhindrede Venstre i at blive gjort bekendt med regeringens juridiske overvejelse inden den 17. august? Intet som helst. Og derfor er det jo også et mere interessant spørgsmål, hr. Keld Albrechtsen i virkeligheden forsøger at rejse, nemlig hvad var så meningen med Venstres melding? Var det bare at skabe sådan lidt debat, for lige at give et slag for at komme lidt frem i EU-debatten, eller hvad var meldingen egentlig udtryk for?

Og hvordan vil den melding skulle praktiseres fremover? For den juridiske vurdering fra regeringen vil jeg påstå at Venstre kendte udmærket godt på det tidspunkt, Venstres formand gik ud med den melding den 17. august.

(Kort bemærkning).

Jens Rohde (V):

Hvad er hensigten? Hensigten er selvfølgelig, at vi i Venstre ønsker at slå fast, at også vores politik er helt klar: Vi ønsker forbeholdene afskaffet gennem fordøren, og der skal ikke fifles med de danske forbehold. Men vi har i dag et juridisk notat, der siger, at der ikke er blevet fiflet med danske forbehold.

Står dette juridiske notat fra regeringen til troende – hvad vi må antage at det gør, indtil noget andet måtte komme frem – jamen så er

der heller ikke problemer i forhold til fremtidige topmødeerklæringer.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Kan vi ikke være enige om, at regeringen – sådan rent retorisk i hvert fald – både før den 17. august og efter den 17. august sagde, at de ville respektere forbeholdene, og at kun folkeafstemninger kunne forandre det, og det skulle være igennem fordøren og ikke bagdøren osv., osv.

Det er sådan set ikke det, der har været diskussionen, fordi det har regeringen sagt hele tiden. Det har jeg i hvert fald hørt regeringen sige hele tiden. Det, der er problemet, er, i hvor høj grad regeringen lever op til det, den påstår den lever op til, og hvor vi er nogle, der tillader os at så tvivl omkring det. Derfor var vi også glade for, at Venstres formand pludselig såede tvivl omkring det, på samme måde som vi har gjort.

Men det, jeg bare forsøger at sige, er – og det beder jeg bare om at hr. Rohde må anerkende et eller andet sted i hvert fald – at der ikke indholdsmæssigt er nogen forskel før den 17. august og efter den 17. august på hverken viden om det juridiske grundlag eller viden om, hvad regeringens holdning er til de her spørgsmål – i hvert fald hvad de siger er deres holdning.

Det, der er spørgsmålet, er, i hvor stort omfang de respekterer det, de selv siger de mener. Der må jeg bare sige, at der må vi tage det, Venstre kom med, som et slag i luften og åbenbart ikke som udtryk for noget som helst, der skal bruges til noget indholdsmæssigt.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt bede hr. Rohde besvare det spørgsmål, jeg stillede for et stykke tid siden, nemlig om Venstre ville være indstillet på at give regeringen mandat til på det kommende topmøde at godkende nedsættelsen af en sådan politisk komité, som også kommer til at diskutere og træffe beslutning om en hel masse spørgsmål, der ligger inden for den danske undtagelse, uden nogen form for fodnote.

For hvis hr. Rohde nu er nødt til at svare bekræftende på det spørgsmål, så kan vi jo konstatere, at det var fuldstændig tom snak og løfter uden nogen som helst dækning, som hr. Anders Fogh Rasmussen fremkom med. Så var det jo ikke andet end tom snak, så var det bare

en melding, der skulle bruges for at give Venstre, som hr. Thulesen Dahl var inde på, en markering, en billig gratis omgang i offentligheden. Det er ikke en form for politik, man får den helt store respekt for.

(Kort bemærkning).

Jens Rohde (V):

Nu siger hr. Keld Albrechtsen jo hvis og hvis og hvis og hvis og sådan kan vi jo sådan set blive ved til i morgen. Nu må vi jo tage stilling til de enkelte sager, når de kommer op. Det var også det, jeg var inde på i min ordførertale. Men vi henholder os stadig til det notat, som regeringens juridiske eksperter i Justitsministeriet er kommet med, at der i forbindelse med topmødeklæringerne ikke er nogen problemer i, at den danske regering deltager i drøftelserne for det fremtidige EU-samarbejde, heller ikke på forsvarsområdet.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Fru Pia Christmas-Møller som ordfører.

Pia Christmas-Møller (KF):

Ja, det har været hr. Albrechtsens eftermiddag, og det er godt på vej til også at blive hr. Albrechtsens aften, men jeg kommer vel ikke med den store nyhed, når jeg siger, at Det Konservative Folkeparti ikke rigtig kan deltage i Enhedslistens forsøg på at drille Venstre. Jeg tror ikke, det kommer bag på hverken hr. Albrechtsen eller hr. Kolstrup, som står bag det her beslutningsforslag, men det er da et festligt forsøg på at få en ny runde om de forbehold, som Enhedslisten er så jublende begejstrede for.

Jeg er imidlertid overbevist om, at regeringen vil være i stand til selv at vurdere, hvorvidt kommende topmødekonklusioner i EU vil være uforenelige med de danske forbehold eller ej. Det er i hvert fald deres pligt. Regeringen har ifølge den danske grundlov ansvaret for at føre udenrigspolitikken, og den må derfor søge mandat i Europaudvalget, hvis den selv føler behov for det, og det må også ske forud for topmøder, hvis den selv føler behov for det.

I Det Konservative Folkeparti går vi ud fra, at det er givet, at regeringen efterlever de fire danske forbehold til punkt og prikke. Det Konservative Folkeparti har allerede i juni måned efterlyst noget dokumentation, der viser, at regeringen holder sig på dydens sti i forhold til de fire danske forbehold. Det fik vi med notatet, og det har vi taget til efterretning.

Det Konservative Folkeparti vil gerne af med alle fire forbehold, det er ingen hemmelighed. Men lige så klart skal det være og er det, at vi står inde for, at de fire forbehold bliver overholdt fuldstændig, indtil den danske befolkning ved en ny folkeafstemning har ophævet forbeholdene, og det skal ske ved mindst fire krydser. Der skal tages stilling til hvert enkelt forbehold for sig.

Men Det Konservative Folkeparti vil altså ikke hoppe på Enhedslistens limpind. Vi vil ikke være med til at genoplive den gølge fodnotepolitik, der i en periode af 1980'erne var moderne, og som blev ført an af Lasse Budtz, og ja, det må jo siges, af den radikale leder, som på daværende tidspunkt hed Niels Helveg Petersen. Det var dengang, de herrer forsøgte at styre Danmarks udenrigspolitik, og det var mørke år.

Det ændrede sig, Muren faldt, og siden vi fik en ny socialdemokratisk regering, har vi jo faktisk oplevet en helt anden udenrigspolitik end den, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre stod for i de mørke 1980'ere. Og godt for det. Det vil vi ikke være med til at lave om på. Så vi afviser Enhedslistens forslag.

Knud Erik Hansen (SF):

Det er væsentligt, at de danske forhold bliver respekteret, og der er ikke nogen tvivl om, at forbeholdene er under pres i Danmark, nok ikke så meget i Europa, men i Danmark. Og ifølge forslaget så er et af midlerne hertil, at regeringen nu generelt skal lave fodnoter, når man nærmer sig forbeholdene.

Vi er enige i i SF, at det i mange tilfælde kan være fornuftigt, at Danmark laver fodnoter. Men hvis vi skal tage forslaget helt bogstaveligt som en generel notepolitik, så er vi lidt bekymret over, at det godt kan føre til en mudret debat om nogle formalia og i sidste ende måske ende i en lidt forvirret debat om forbeholdene. Vi kan risikere, at vi kommer til at sløre debatten om indholdet bag forbeholdene og om konsekvenserne af at ophæve forbeholdene.

Når det kan blive mudret, så skyldes det i høj grad, at det på topmøderne langt fra altid er klart, hvordan de politiske udmeldinger på topmøderne skal udformes i praksis, og dermed også om vores forbehold reelt træder i kraft. For det retlige forbehold gælder det jo, at vi godt kan være med, hvis vi politisk mener, at indholdet er i orden. Vi skal blot være med på det mellemstatslige plan.

Vi er derfor positive over for intentionerne i forslaget, men vi har nogle bekymringer for konsekvenserne af en generel anvendelse af en notepolitik. Det er nok vores opfattelse, at det måske er bedre, vi tager konkret fat på de sager, hvor regeringen er i gang med at fifle med forbeholdene, og så gør det forståeligt for både regeringen og befolkningen, at det ikke er acceptabelt. Og når det er nødvendigt så i de konkrete sager at give regeringen et mandat, som indebærer, at man tydeligt siger fra, hvis man nærmer sig forbeholdene.

Til sidst vil jeg sige, at vi nok skal holde os for øje, hvis vi vil lave en generel notepolitik, at forbeholdene i den europæiske politiske virkelighed er et dansk anliggende, og at det er os, der skal klare debatten herhjemme.

Til sidst vil jeg da godt lidt drillende rose Enhedslisten, når de trækker det her frem, for deres store interesse og gode interesse for forbeholdene. Det var jo ikke de toner, vi hørte fra Enhedslisten i 1993, da SF rejste kravene om forbeholdene og var med til at sikre, at vi faktisk fik dem gennemført. Men vi er glade for, at vi nu er fælles om, at vi gerne vil bevare dem.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Ja, der skal ikke være nogen som helst tvivl om – og hvis der skulle være tvivl enkelte steder, så vil jeg gerne gøre det klart – at Dansk Folkeparti naturligvis vil stå vagt om de danske EU-forbehold. Vi ønsker dem bevaret. Vi ønsker dem ikke fjernet, og ethvert initiativ, der er med til at sikre, at vi bevarer forbeholdene, og som tager kampen op imod de forsøg, der er på at torpedere de danske forbehold, vil vi selvfølgelig engagere os kraftigt i.

Der er forskellige måder at angribe det her emne på. Der er jo selvfølgelig det løbende arbejde, som vi har bl.a. i Folketingets Europaudvalg, hvor regeringen søger mandater, og hvor vi hele tiden skal være opmærksomme på, om tingene holder sig inden for de rammer, som undtagelserne giver regeringen mulighed for og Folketingets flertal mulighed for.

Men der er også andre måder at gribe det an på. Og jeg må sige, at i virkeligheden burde det slet ikke være nødvendigt at debattere et forslag som det, vi har foran os her, fordi det burde jo stå lysende klart for enhver, at der selvfølgelig ikke var tvivl om, hvorvidt regeringen respekterede de danske forbehold.

Når et forslag som B 3, som vi har foran os, kommer på bordet, så føler vi i Dansk Folke-

parti, at det alene kommer på bordet, fordi der er tvivl, reel tvivl, om, hvorvidt regeringen efterlever forbeholdene.

Vi synes ikke, det burde være sådan, at man hver eneste gang fra dansk side skulle tage og skrive forbeholdet på, hver gang man diskuterer et område, der er emnemæssigt inden for forbeholdene. Men vi kan ikke se anden konsekvens, end at det kan være nødvendigt at sige ja til et forslag som B 3, der vel indebærer det, af den simple grund, at vi ikke mener, regeringen overholder forbeholdene og holder sig inden for forbeholdene.

Det har været nævnt også fra regeringspartiernes side, at jamen vi skal kunne deltage fuldt ud i snakken, vi skal kunne deltage i forhandlingerne, vi deltager bare ikke, når det drejer sig om konkret retsakt.

Vi mener på f.eks. forsvarsområdet ikke, der kan være tvivl om, at vi heller ikke deltager i forberedelsen af konkrete retsakter. Der er en helt klar fortolkningstvivil her, som gør, at det er nødvendigt at gøre mere for at overholde de her undtagelser.

Så har det også været nævnt – og det tror jeg også udenrigsministeren har gjort ved talrige lejligheder – at de andre lande kender de danske forbehold fuldt ud. De er fuldt ud klar over de danske forbehold, og derfor er der ingen grund til at gøre opmærksom på dem ved forskellige lejligheder.

Den tror vi simpelt hen ikke på. Danmark er ikke det største land i EU-samarbejdet. De danske forbehold er nok ikke det, der står øverst på dagsordenen for de andre EU-lande, når de debatterer emner, som de mener har betydning for dem.

Og vi har jo også med forbeholdenes karakter givet udtryk for, at vi ikke vil forhindre andre lande i at udvikle et tættere samarbejde på områderne, bare Danmark står uden for det pågældende samarbejde.

Derfor er der selvfølgelig også over for de andre lande et behov for hele tiden at gøre dem opmærksom på de danske forbehold og gøre dem opmærksom på den særlige situation, Danmark står i. Og vi kunne jo så også håbe, at det, at vi i højere grad gjorde opmærksom på forbeholdene, kunne gøre, at de andre lande selv måske fik en idé om, at det var fornuftigt ikke at udvikle det forsvarspolitiske samarbejde, de er på vej til, eller udvikle det stadig stigende overstatslige retlige område osv. osv.

Det kunne jo godt være, man ved at påberåbe sig de danske forbehold noget oftere og dermed tage den diskussion, faktisk kunne skabe en forståelse. Man bryster sig tit af, at Danmark jo har stor indflydelse ved, at vi sidder med ved bordet og diskuterer. Men så kunne det jo netop godt være, at det, at man påberåbte sig forbeholdene kunne skabe en forståelse for, hvorfor vi i virkeligheden har de forbehold, gennem en diskussion omkring det ved flere lejligheder, end det er muligt nu.

Med disse bemærkninger skal jeg derfor afslutningsvis sige, at Dansk Folkeparti har valgt at støtte det her forslag, fordi vi ikke kan se nogen anden udvej, end at vi bliver nødt til at lægge det maksimale pres på regeringen for at sikre overholdelsen.

Beslutningsforslag nr. B 3 burde ikke være nødvendigt, men vi føler desværre, at det er det, og derfor vil vi også ende med som sagt at støtte.

Elisabeth Arnold (RV):

Det fremgår jo tydeligt, at forslaget her er inspireret af et citat fra Venstres politiske leder, og det er sådan lidt ærgerligt at komme og blande sig i et godt politisk slagsmål.

Jeg vil slet ikke forlænge det eller på nogen måde begynde at tage part i det, blot sige, at Det Radikale Venstre selvfølgelig mener, at forbeholdene skal respekteres, og vi mener, at det skal foregå i den danske politiske debat, ved processen i Europaudvalget, processerne her i salen med de debatter, vi har, og de beslutninger, vi tager her i salen og desuden også ved den deltagelse, der er af Danmarks regering i EU's egne processer, herunder også topmøderne. Og før hvert topmøde er der jo en debat i Europaudvalget om, hvilken stilling den danske regering skal tage til de forskellige beslutninger, der er undervejs.

Vi mener ikke, der er brug for fodnoter eller anden form for demonstration. De øvrige EU-lande ved, vi har forbeholdene, og det er op til os selv at sørge for, at de bliver håndhævet.

Jann Sjursen (KRF):

Fra Kristeligt Folkepartis side lægger vi vægt på, at de danske EU-forbehold bliver respekteret fuldt ud. Men vi mener ikke, at den respekt øges ved, at man indfører det, som Enhedslisten nu lægger op til, nemlig en ny dansk fodnotepolitik.

Vi har i forbindelse med Edinburghafgørelsen fra dansk side accepteret, at de øvrige medlemslande i EU kan vælge at udvide samarbejdet i omfang. Vi vil ikke forhindre, at de øvrige medlemslande går videre på de områder, hvor vi har forbehold.

Og så finder vi ærlig talt, uanset at vi har fuld respekt også over for forbeholdene og ønsker at håndhæve dem, at det er tom demonstrationspolitik, hvis regeringen så skal pålægges at sparke fodnoter ind i diverse erklæringer, når erklæringerne berører områder, som vedrører de danske forbehold.

Vi skal holde fast ved vores forbehold, men vi har klart tilkendegivet i forbindelse med Edinburghafgørelsen, at vi ikke vil forhindre de andre lande i at gå videre. Så der er ikke nogen grund til at sparke fodnoter ind hist og pist.

Kim Behnke (FRI):

Det er blevet sagt ganske mange gange, at de, der ikke lærer af historien, begår de samme fejl igen og igen.

I 1992 kom det som et chok for hele Europa, at det lige præcis var den danske befolkning, der stemte nej til Maastrichttraktaten. Hvorfor kom det som et chok for det øvrige Europa? Jo, for de danske ministre havde på vegne af den danske regering og – troede man – på vegne af det danske folk turneret rundt ved enhver lejlighed og erklæret, at det var ren teknik at få den danske befolkning til at stemme ja til Maastrichttraktaten. Derfor kom det som et chok for hele Europa, at danskerne havde mod til at stemme nej.

Så fik man flikket en aftale sammen om fire danske forbehold. På det tidspunkt var det min egen opfattelse, at de fire forbehold så langtfra var tilstrækkelige til at hindre en forøgelse af unionssamarbejdet, og det er jo desværre også blevet korrekt. Men de danske forbehold blev brugt over for den danske befolkning som et særligt argument for at holde en ny folkeafstemning meget kort tid efter, og så blev det det ja, som man fra politikere og embedsmænd havde lovet kollegaerne i de andre europæiske lande.

Siden de danske forbehold kom, har de jo været et evigt diskussionstema. Partier som CD og Venstre har ikke lagt skjul på, at de vil have dem afskaffet så hurtigt som muligt. Men ved ganske mange lejligheder har den danske regering jo skullet benytte sig af ganske mange manøvrer for at forsvare, at man bliver ved med at

stemme og deltage, som man gør, i det europæiske samarbejde, vel vidende at der er fire danske forbehold.

Så kom Amsterdamtraktaten, og det lykkedes jo lige akkurat at få den danske befolkning til at stemme ja, men igen med løfter om, at nu blev der ikke tale om mere Union.

Nu starter man så forhandlingerne med topmøder osv. frem mod en ny traktat. Og eftersom de danske ministre benytter enhver lejlighed til at erklære, at Danmark jo fuldt og helt er med, ja, så efterlader man igen det indtryk hos de andre EU-lande, at den danske holdning er, at man er positiv. Vores økonomiminister, som vi lige har diskuteret under det foregående punkt, vil jo så gerne være med i eurosamarbejdet, og det er blevet stillet de andre lande i ud-sigt, at nu skal Danmark nok se at få afholdt de folkeafstemninger, man skal nok få den danske befolkning til at fjerne forbeholdene, så Danmark igen kan blive, som man kalder det, fuldgældigt medlem af Det Europæiske Fællesskab.

Det er at give de andre europæiske lande et falsk indtryk, for spørger man den danske befolkning, ja, så er den jo stadig væk delt. Og derfor bør det naturligvis være sådan, at Danmark markerer, ikke i tale, men i skrift, og så kan man kalde det fodnoter eller erklæringer, men markerer, at de forbehold, som den danske befolkning har taget, står ved magt. For lytter man til, hvad de danske ministre siger, ja, så kan vi jo godt risikere, at der efterlades det indtryk i de andre EU-lande, at Danmark går ind for en ny traktat, en ny traktat, som måske på en række punkter »overruler« – som det vist hedder på nudansk – de danske forbehold, og det vil naturligvis være helt uacceptabelt.

Derfor bør det være sådan, at det fra første færd, når man sætter blæk til papiret med topmødekonklusioner, som skal lede frem mod en ny traktat, står sort på hvidt, at det danske folk har sagt fra, det danske folk har taget forbehold på fire konkrete punkter, og at derfor kan Danmark, så længe man ønsker at fastholde enstemmighedsprincippet vedrørende traktatændringer, naturligvis ikke tilslutte sig traktatændringer, der går hen og gør de danske forbehold overflødige eller, for at gentage mig selv, »overruler« dem.

Og derfor er Enhedslistens beslutningsforslag i dag naturligvis relevant. De, der taler imod det, har jeg lidt på fornemmelsen gør det, fordi det er ubehageligt for danske ministre at skulle

sætte blæk på papiret og skrive de danske forbehold ned, når man under cognacen og under de hyggelige sammenkomster jo allerede antagelig har erklæret, at det bare er teknik at få den danske befolkning overbevist om at fjerne forbeholdene.

Sådan må det naturligvis ikke være, og derfor burde det være en fuldstændig naturlig ting, at også regeringen havde tilsluttet sig det her. Derfor undrer vi os over, at det ikke blev tilfældet.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KRF):

Hr. Kim Behnke sagde i sin ordførertale, at når partier taler imod Enhedslistens forslag i dag, så gør partierne og ordførerne det for ikke at skabe ubehagelige situationer for ministrene, når de sidder og drikker cognac, og hvad de ellers gør. Jeg tror, de gør meget andet end det.

Det er ikke det, der er udgangspunktet for Kristeligt Folkeparti. Vi hører rent faktisk til de partier, som anbefalede et nej til Maastrichttraktaten, og som også har lagt vægt på de forbehold, som vi fik, efter at den afstemning blev afholdt i 1992.

Når vi ikke ønsker at bidrage til en dansk fodnotepolitik i EU-sammenhæng, så er det bl.a. af de grunde, som hr. Knud Erik Hansen, synes jeg, meget fornuftigt nævnte i sit ordførerindlæg, at det skaber en mudret situation, hvor vi i virkeligheden går hen og bliver mere optaget af formalia end af indholdet i de danske EU-forbehold. Og vi vil meget gerne, som jeg også hørte hr. Knud Erik Hansen sige det i sit ordførerindlæg her i dag, være med til at fastholde regeringen på de danske EU-forbehold og deres indhold. Det synes jeg er langt mere interessant end formalia og fodnoter i EU.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne sige tak til hr. Kim Behnke for det også sådan lidt historiske tilbageblik, som var nyttigt for debatten, og tak til hr. Thulesen Dahl og hr. Knud Erik Hansen for en positiv modtagelse. Og så forstod jeg også på hr. Jann Sjursen, at Kristeligt Folkeparti sådan i anden runde var rykket lidt i positiv retning, i hvert fald så langt som til at tilslutte sig noget af det, hr. Knud Erik Hansen sagde, som jo var ganske fornuftigt.

Så Kristeligt Folkeparti nåede alligevel at komme sådan lidt med undervejs i debatten. Det siger jeg ikke for at provokere hr. Jann

Sjursen, men kun for at takke for, at det udvikler sig i den rigtige retning.

Så vil jeg godt sige, at Venstres bidrag til debatten taler jo for sig selv. Man har et standpunkt, til man tager et nyt, var der vist en statsminister, der sagde i sin tid, og det passer jo meget godt til Venstres måde at drive politik på.

Fru Pia Christmas-Møller gjorde også en interessant historisk betragtning, men dog var jeg lidt ked af selvfølgelig, at fru Pia Christmas-Møller i forbindelse med omtalen af fodnoterne i 1980'erne glemte undertegnede deltagelse. Det var jeg lidt ked af. Det var jo en utrolig flot periode i dansk sikkerhedspolitik, som jeg gerne så tilbage, naturligvis, og derfor var det jo rart at blive mindet om de tider, da vi havde et flertal her i Folketinget, som var villigt til også på den internationale arena at gå ud og kæmpe for nogle ting, som der var opbakning til i den danske befolkning. Det kunne vi godt drage nytte af også her ved udgangen af århundredet.

Jeg vil slutte med at sige, at vi står jo altså over for et topmøde i Helsinki og en regeringskonference, hvor den problemstilling, vi har diskuteret her i dag, vil blive aktuel i særdeleshøj grad, ikke mindst i forbindelse med de beslutninger om forsvarspolitikken, som vi kan forvente kommer under topmødet i december.

Derfor kommer vi jo så til at tage diskussionen i Europaudvalget og i Folketingssalen, og derfor håber jeg da i det mindste, at det, vi kan opnå, når vi nu ikke kan få vedtaget det her forslag, vil være det, som hr. Knud Erik Hansen foreslog, og som jo altså heldigvis fik tilslutning fra hr. Jann Sjursen også, at vi i forbindelse med den konkrete gennemgang af regeringens mandat forud for Helsinkitopmødet får vurderet, om der i den situation skal placeres en fodnote på det forslag vedrørende oprettelse af en politisk komité, som vi jo alle sammen godt ved er undervejs, og som der muligvis vil være et flertal her i Folketinget, som vil gå ind for, hvilket så naturligvis må forudsætte, at det bliver gjort klart i en fodnote, at det altså indvirker på den danske undtagelse.

Så diskussionen ligger lige foran os, og de partier, der måske helst var fri for den diskussion, står altså også lige over for den i Folketingets Europaudvalg, når regeringen kommer med sit oplæg.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KRF):

Det lød på hr. Keld Albrechtsen, som om han var lettere overrasket over, at jeg rent faktisk fandt, at der var noget fornuft i hr. Knud Erik Hansens indlæg. Fordi hr. Knud Erik Hansen og jeg ikke er enige i alt, kan der såmænd godt være fornuft i også hans indlæg. Det kan der såmænd også være i hr. Keld Albrechtsens indlæg for den sags skyld.

Men jeg synes, det er værd at pointere, at det, hr. Knud Erik Hansen jo rent faktisk sagde i sit indlæg, og som jeg responderede positivt på efterfølgende, jo var, at Enhedslistens og hr. Keld Albrechtsens forslag i dag om en dansk fodnotepolitik i EU meget let kunne reducere diskussionen og respekten og håndhævelsen af de danske EU-forbehold til en ren omgang formalia.

Den advarsel, hr. Knud Erik Hansen kom med, var måske ikke helt så tydelig som den i mit ordførerindlæg. Men den var der, og den er jeg enig i, og derfor er det ærinde, som hr. Knud Erik Hansen havde, og som jeg også havde i mit ordførerindlæg, i virkeligheden et ganske andet end det, der er Enhedslistens intention med forslaget i dag. Hr. Knud Erik Hansen og jeg og flere med os er i virkeligheden mere optaget af indholdet i diskussionerne om de danske EU-forbehold end af formalia.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg kan jo ikke rigtig have, at hr. Keld Albrechtsen går rundt og er ked af ikke at være blevet nævnt i rette selskabs sammenhæng, og derfor vil jeg da nok medgive hr. Albrechtsen, at han var en del af selskabet bag udhulingen af dansk udenrigspolitik og udhulingen af dansk NATO-medlemskab i 1980'erne.

Det var dengang, hr. Albrechtsen ikke repræsenterede Enhedslisten, men Venstresocialisterne, og arbejdede sammen med Lasse Budtz, Gert Petersen og den nuværende udenrigsminister, hr. Niels Helveg Petersen. Sådan var det dengang. Det var mørke år. Det var år, som bragte dansk udenrigspolitik i uføre, og som gjorde vort fulgyldige medlemskab af NATO meget, meget usikkert. Jeg husker det tydeligt.

Det er på det punkt meget glædeligt, at regeringsansvaret har ført til, at Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre har vendt på en tallerken og nu fører en efter omstændighederne ganske konstruktiv udenrigspolitik, som bakker

op om fuldt medlemskab af EU og fuldt medlemskab af NATO. Det kan vi kun glæde os over. Men ret skal være ret: Æres den, der æres bør, tugtes den, der tugtes bør.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Der manglede kun én bemærkning i fru Pia Christmas-Møllers lille tale her til sidst, nemlig at det var under en regering, som var ledet af Det Konservative Folkeparti, alt dette skete.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Det var de år, hvor oppositionen ikke kunne vælte den borgerlige regering på almindelige indenrigspolitiske spørgsmål, hvorfor man valgte udenrigspolitikken som scene med bidrag fra Det Radikale Venstre.

Det var de år, hvor Det Konservative Folkeparti vurderede fra sag til sag, om fodnoterne ville bringe dansk udenrigspolitik i alvorlig fare på afgørende punkter, og det skete i 1988. Det var i 1988, at en fodnote i en dagsorden her i Folketinget var på vej til fuldstændig at ødelægge det fulgyldige medlemskab af NATO. Vi tog konsekvensen og tog et valg. Ganske få år før havde man på samme måde måttet trække i den helt store nødbremse, nemlig ved at udskrive en folkeafstemning om EF-pakken, hvor alle og enhver vidste, at Socialdemokratiet og andre gode partier ville have stemt for EF-pakken, hvis de selv havde siddet ved regeringsmagten.

Siden hen har vi jo så oplevet en meget konstruktiv Europapolitik fra både Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, men det tog sin tid. Det var kun takket være daværende statsminister Poul Schlüters meget store udholdenhed ...

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen): Så er taletiden udløbet.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

... at det lykkedes at fastholde fuldgyldigt medlemskab.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen): Taletiden er udløbet, og så vil jeg gerne gøre opmærksom på, at vi behandler beslutningsforslag nr. B 3.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg skal ikke forlænge denne debat mere, men kun slå fast endnu en gang, at det var under en konservativ statsminister, dette skete, og at det ikke er tvangsarbejde at sidde på regeringsbænkene.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jamen så må vi jo for den historiske fuldstændigheds skyld gøre opmærksom på, at årsagen til, at fodnotepolitikken holdt op, var jo ikke, at Poul Schlüter i sin tid vandt valget, men at Det Radikale Venstre benyttede valget som anledning til at tilslutte sig Poul Schlüters synspunkter og forlade det sikkerhedspolitiske flertal.

Jeg kan forsikre fru Pia Christmas-Møller, at det vil være Enhedslistens ambition til hver en tid at kæmpe for at overbevise både Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre om, at vi skal vende tilbage til den aktive form for sikkerhedspolitik, vi havde dengang, og som man desværre forlod efter valget i 1988.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen): Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Europaudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen): Der er ikke mere på dagsordenen:

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 4. november 1999, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 18.36